

הדלקת נרות	מוצאי שבת	רבנו תם
------------	-----------	---------

20:43	20:01	19:02	תל אביב
20:46	20:04	19:00	ירושלים
20:43	20:01	19:02	חיפה

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה והמוסדות

מעלת השלום

הדבר החשוב ביותר בעולם הוא השלום בין אדם לחברו ואיש לאשתו

להודות על הכל

ברגע בו אדם מודה, הוא חש חיבור מתחדש ומתהדק עם בוראו. זה רגע שלא יסולא בפז, כי הוא מעניק לכל אחד מאיתנו את ההזדמנות והיכולת להתרפק על אבא שבשמים, בכל מקום ובכל זמן, ולחוש את יד ה' עמו. ההודאה מאפשרת לכולנו לשפר את האמונה והביטחון בה' יתברך, כי היא מטמיעה בנפשנו שהכל בא ממנו, ועל הכל אנו מודים לו.

הנה גילוי מסעיר, אותו חושף בעל ה'אור החיים' הקדוש בשם הזוהר הקדוש: אכן כן. שירת המלאכים והשרפים ושירת נשמות הצדיקים הן חשובות מאוד בשמים. אך הן לא הכי חשובות. הכי חשובה, הכי רצויה, הכי אוהבה, היא השירה שלנו!

כי השירה הזו היא שירה של אנשים. אנשים. כן כן, כמוני וכמוך. אנשי בשר, גידים ועצמות, שדם אנושי זורם בנו, ויצרים משתוללים בתוכנו. ודווקא לכן - כשאנו עוצרים את שגרת היום, מתעלמים מהנסיגות, מתגברים על העולם הגשמי העוטה אותנו, ואומרים בהתרגשות: 'אבא, תודה על מה שנתת לי, תודה על מה שטוב לי, תודה על מה שעובר עליי', זה מביא לחיבור אמיתי עם בורא עולם, להבעת אהבה כלפיו ולהעצמת הקשר עמו!

בפרשת שבוע זה, כתוב הפסוק אותו אנו אומרים כמה פעמים ביום: 'ואהבת את ה' אלוהיך... ובכל מאודך'. חז"ל גילו כי אהבה זו היא ש'בכל מידה ומידה שהוא מודד לך, הוי מודה לו במאוד מאוד'. כי אהבת ה' נבחנת בשירת התודה שלנו כלפיו, ובכלל לא משנה אם העובר עלינו נראה טוב בעינינו אם לאו - בן אוהב את אביו ומודה לו בכל תנאי, ואנחנו שמחים להודות ולשבח, על מה שטוב לנו, וגם על הקשיים שלנו!

כדי להתיר אשה לבעלה, אני לא אעשה כך! **ראו מה זה צדיק!** נסו להבדיל לעשות כך ל"גדולי האומה"... יסקלוהו... גדולי ישראל מוסרים עצמם למען הזולת! הולכים בדרכו של הקב"ה, "מה הוא רחום אף אתה רחום, מה הוא חנון אף אתה חנון", מה הוא גומל חסדים, משכין שלום אף אתה השכן שלום. גדלות, היא לרדת אל האנשים, לא לומר גדול אני ולא יאה לי, במקום גדלותם אתה מוצא ענוותנותם.

מסופר על רבינו הגדול **רבי ישראל מרז"ן** זכר צדיק לברכה, ששבח חיים לכל חי, והיו תפילין שלו עומדות ומצפות למי שיזכה בהן, כמוכן, שכל אחד מהבנים רצה לזכות בתפילין הקדושות של האבא, מאורן של ישראל רבן של כל בני הגולה. אחד הבנים זכה בתפילין. אותו בן עני מרוד היה ובקושי היה מביא פרנסה לביתו ולמאכלו, מנהגו בקודש היה שהיה חוסך פרוטה לפרוטה כל השנה כולה כדי לקנות ארבע מינים מהודרים לסוכות, והנה שנה אחת עוניו גבר במיוחד, ולא היה לו אפשרות לחסוך די צורך ארבעת המינים והיה שרוי בצער על הפסד המצוה בהידורה. שקל בדעתו **למכור את התפילין הקדושות**, נקל להבין את קושי ההחלטה, לקחת את חמדת שעשועיו, שארית זכרונו מאביו הקדוש, אך לא היתה ברירה, יצא מר ומי לא יקנה תפילין קדושות אלו, הון תועפות! ובכספו קנה אתרוג מהודר הדר שבהדר, ומי שכל ראה פניו הזורחות לא ראה אתרוג נאה מימיו. חזר לביתו ושאלתו אשתו שיביא לה מהמעות לקנות צרכי הבית, סיפר לה שקנה אתרוג מהודר במעות, שמעה זאת, רתחה, **לקחה אתרוג נגסה בו ופסלתו**. תפילין קדושות כאלו - תמורתם - והיא פוסלתם! אדם אחר מה היה עושה? היה קוטם את ראשה גם כן, מידה כנגד מידה. והוא מה עשה? כיצד מגיב צדיק? כל מעשיו שקולים ומשקולת חותם של מלכות רו"ץ עליהם, הבליג ובלע את צערו, ואמר "תפילין אין לי, אתרוג אין לי, האם אוסיף וגם אכעס?" כך שומרים על שלום בית, תולה בית על בלימה. אדם שהוא בעלים על הלב שלו, הוא שולט על עצמו.

מתוך דרשתו השבועית של הרה"ג דניאל זר שליט"א
המתקיימת בכל יום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

מעשה בהתנא רבי מאיר בעל הנס. היה זוג אחד שגרו בשכונתו של רבי מאיר, האשה היתה מתפללת בבית הכנסת של רבי מאיר, ושומעת את דרשותיו מידי שבת בשבת, בעלה הזהיר אותה שלא תאחר, "לא מעניין אותי כלום כשאני בא את כבר בבית... בכל שבת היתה שומעת את הדרשה והיתה יוצאת באמצע הדרשה בזמן שבעלה בא, כדי שלא לאחר. שבת אחת היתה שקועה בדרשה ולא שמעה לב, והנה לפתע שמעה "רבי חנניה בן עקשיא אומר... רבי מאיר סיים הדרשה. רצה מהר כל עוד רוחה בה, וכשהגיעה הביתה מנע ממנה בעלה להכנס, ואמר לה, לא תכנסי לבי **עד שלא תרקי לו לרבי מאיר בעיניו!** אובדת עצות הלכה האשה לבית חברתה, והתארכה אצלה. יום ראשון בבוקר הלכה היא וחברתה ועוד אשה שהצטרפה אליהן, לבית המדרש של רבי מאיר כדי להתייעץ איתו מה לעשות עם בעלה. אמרו להם שיצא ללמוד בשדה עם התלמידים. רבי מאיר ידע ברוח הקודש על מעשה האישה, ופנה אל תלמידיו ואמר להם לפתע, כואבות לי העינים - וישנה סגולה, כך שמעתי, שאשה תירק לכואב העיניים בעיניו והם יתרפאו.

הרב אומר והתלמידים יוצאים לחפש אשה שתואיל לירוק לתוך עיניו של רבי מאיר, אתגר לא פשוט... הולכים, והנה לקראתם שלוש נשים באות, פנו אליהם וביקשו להם: רבי מאיר כואבות עיניו **אולי מי מכנס תדע לירוק לו בעין לרפואה** אמרו לה חברותיה, הנה לך ההזדמנות ממש משמים, תרקי לו ושובי לביתך. אך האשה יראת ה' היא תתהלל, בכתה ולא הסכימה, ואמרה איך אני ארק לנשיא ישראל?! בשום פנים ואופן לא אירק. אמרו לה חברותיה בואי ודברי עם רבי מאיר והוא יאמר לך מה לעשות.

באו לפני רבי מאיר, ורבי מאיר פנה אליה ושכנע אותה, **למען עיני שאוכל ללמוד תורה**, אל תמנעי מלירוק, היא בכתה, והוא אמר לה את עושה עימי חסד עד שהשתכנעה. עשתה כמצות הרב וירקה לו בעין, מצמצץ רבי מאיר בעין ואמר לה עדיין צריך שיפוך, רקי שוב, היא חשבה שהיא מתעלפת ושוב בקושי רב, ובחרדה, ירקה לו, עד שירקה לו שבע פעמים. כשסיימה אמר לה רבי מאיר, בתי, לכי לביתך, הנה לך שתי נשים עדות ואמרי לבעלך: **לא פעם אחת ירקתי לרבי מאיר בעיניו אלא שבע פעמים!** אמר רבי מאיר, ממי למדתי זאת, מהקב"ה. ומה הקב"ה אמר למחות שמו על המים,

רגע חושבים עמ' 4

חינוך ילדים עמ' 3

פינת ההלכה עמ' 3

סיפור לשבת עמ' 2

סיפור לשבת

הרב אשר קובלסקי

הכסף האבוד שחזר

'מה? מה קרה?' הפעם היתה אשתו של ר' שלמה מופתעת. הרי לא ידעה ולא שמעה מכלום. 'לא, לא התכוונתי...' המשיכה החברה לשעבר, ומיהרה להסתיר את פניה המסמיקות ולרוץ הביתה...

מיד כשהגיע הביתה, אמרה האשה לבעלה: 'הידעת? אתה היית בטוח כי ר' שלמה מכל עלך עם כל השכונה, מקטר על חוב העתק שהשארית על כתפיו. והנה פגשתי היום את רעייתו ברחובה של עיר, ואף היא אינה יודעת דבר. אם היית בטוח שהכל מדברים עליך שאתה גנב, מתברר כי דווקא ר' שלמה – המפסיד הגדול ביותר מכל סיפור הבריחה שלנו, אינו מדבר על כך מילה וחצי מילה!' עתה, היה זה תורו של הבעל להיות מופתע. 'היתכן? הרי אני השארית את ר' שלמה עם חוב עתק, בסכום שהוא לא יכול היה לעמוד בו בכלל. האומנם אף רעייתו אינה יודעת דבר על כך?'

פחות מיממה אחר כך, איתר הידיד את מקום האכסניה של ר' שלמה, ידיו לשעבר, כשנפגשו, נפל עליו החבר בחיבוק של הערכה והערצה, ולא מצא את המילים כיצד להודות: 'ר' שלמה, אין לך מושג כמה אני מעריך אותך על השתיקה שלך. הייתי בטוח שכל השכונה מדברת שאני גנב ונוכל, והוקסמתי לראות אישיות נערצת כמין...

ועתה: ראשית, אני מבקש את סליחתך על עוגמת הנפש. שנית, אני מודה לך על השתיקה האמיצה שלך, ושלישית – גייסתי בתוך יממה את מלוא הסכום ששילמת במקומי, הנה!... ומיד הוציא את מלוא הסכום בשטרות ירוקים מרשרשים, והניח לפני ר' שלמה, כאשר רק עכשיו, יותר מעשור אחרי, מתוודעת רעייתו של ר' שלמה לסיפור ההוא, מיהו בעל החוב הנמלט...

כשיצאו, הפטיר ר' שלמה: 'מלשחוק לא מפסידי, הן בעולם הזה והן בעולם הבא! הרי לו היית יודעת מי הוא האיש, אין כל סיכוי שאחרי מפגש טעון בינך וביני רעייתו הייתי מקבל עשרית מהסכום הזה... ועתה, בזכות השתיקה, ראי גם ראי – הרי כל הכסף שב אליו בחזרה! אבל את בוודאי זוכרת, הוסיף בחיוך מנצח, 'את כל הרווחים ההם, שדיברנו עליהם כבר אז...'

אז בשיחת הטלפון הבאה, כשאנו נתקלים בשאלה או במילה אחת שאינה כראוי, הבה נזכור להיות 'סוחרים טובים'!

כל מצוותיו למי שדיבר עליו, ומקבל ממנו את כל עבירותיו. אני כבר כבן ארבעים, באמתחתי רבבות מצוות שעשיתי בחיי, האם אפסיד את כולם בשביל לדבר מילה אחת?

זאת ועוד, הגנב ההוא, מי יודע אלו עבירות נוספות יש לו... האם לא מספיק שהזיק לי בכסף, שאני צריך לקבל גם עבירת הגניבה שלו על כתפי? מה תועלת תצמח לי מלומר מי הוא, הרי זה כולו נזק!

לעומת זאת, אם לא אומר לך את שמו, הנזק הכספי קיים בין כך ובין כך. אך אני זוכה: הרי שומר פיו ולשונו שומר מצוות נפשו, וברגע זה, בהתגברותי לא לספר את שמו, ובאיפוקך לא לדעת – קנינו לנו ביטוח יקר ערך מכל צרה! ברגעים אלה אנחנו זוכים לביטחון רב מכל צרה וצוקה, מבעיות בריאות, מבעיות בחינוך הילדים, מבעיות בפרנסה!

אם אני 'סוחר' טוב, ואני משתדל להיות כזה... סיכם ר' שלמה ספק ברצינות ספק בציניות... 'אני בוחר בדרך השתיקה ומרויח שבעתיים. נכון?'

האשה האזינה בקשב, והודתה לבעלה על שהאיר את עיניה, ללכוד סקרנות למילה אחת ולהרויח עולם ומלואו. החל ר' שלמה עובד עוד שעתיים ביום, וגם רעייתו הוסיפה שעות בימי ששי וערבי חג. צמצמו בהוצאות, החלו קונים פחות מוצרי מזון מיותרים, ועל ממתקים כמעט ויתרו בכלל. אחרי יותר מעשור של הידוק החגורה התקציבית בכל המובנים נפרעה הערבות במלואה, ור' שלמה ומשפחתו שבו לנשום לרווחה... אך בזאת לא תם סיפורינו - - -

תקופת מה אחר כך, הזדמנה לר' שלמה ורעייתו שמחה משפחתית בחו"ל. הילדים 'חולקו' מבעוד מועד, המזוודות נארו, והמטוס המריא משדה התעופה ברעש מהריש אדוניים. בארץ נכר עשו ר' שלמה ורעייתו ימים מועטים, כאשר ביום מן הימים, פוגשת רעייתו של ר' שלמה אשה מוכרת מאוד, מהעבר הרחוק...

'אה, שלום לך', אומרת רעייתו של ר' שלמה. 'גרתם פעם לידינו, לא? מה שלומכם? אתם גרים כאן היום? איזה יופי! יש כאן מוסדות חינוך טובים? מה את אומרת... כבר הרבה זמן שלא ראינו אתכם, מה, כבר יותר מעשר שנים אתם גרים בחו"ל?'

היתה זו אשתו של בעל החוב הנמלט, ידיו לשעבר של ר' שלמה, שהופתעה מהנחמדות המתפרצת מפי חברתה לשעבר. 'אה...', השיבה נבוכה, 'כן, מה, לא ידעת שעברנו? לא סיפרו לך מה עבר על בעלי משהו?'

הסיפור הבא הינו סיפור אמיתי: לר' שלמה היה ידיד, איש עסקים מצליח, ששמו הלך לפניו. אותו ידיד נהג להשקיע סכומי כסף גדולים ברכישת נכסים והשבחתם, ומכירתם אחר כך ברווח גבוה. לצורך זה, הוצרך לא פעם לסכומי כסף גדולים, אותם לווה ופרע אחרי המכירה ומימוש הרווח.

ר' שלמה עצמו, היה יהודי צנוע וישר דרך, שהתפרנס מיגיע כפיו. ערב אחד, גילה ר' שלמה את ידידו נוקש בדלת ביתו, מבקש להיכנס ולשוחח. כל בקשתו היתה כי ר' שלמה – ידידו הותיק והמסור, יחתום ערבות על הלוואת סכום כסף גבוה, בעזרת ערבות זו יוכל להשיג הלוואה הזקוקה לו בדחיפות.

לכתחילה, דחהו ר' שלמה. 'איני חותם ערבויות, בטח לא על סכומים שמעולם לא החזקתי ביד', אמר בנועם. אך משידידו לחץ ולחץ, לא עמד ר' שלמה בלחץ, ובסופו של דבר יצא הידיד מביתו באותו ערב כשהחתימה המבוקשת בידו, כאשר כבר למחרת קיבל את ההלוואה הגדולה...

היתה זו הפעם האחרונה בה נפגשו השניים. כמו בסיפורים, לא ארכו הימים ואותו ידיד ומשפחתו נמלטו לחו"ל, מותירים מאחוריהם הררי חובות, נושים וזעמים וערבים שחבר עליהם עולמם, ביניהם ר' שלמה מיודעינו. עד מהרה הגיעו בעלי הגמ"ח לבקש את פירעון ההלוואה מהערב – ר' שלמה, אשר לא ידע להשית עצות בנפשו – מנין יביא לפתע סכום כסף כה גבוה?

עוד באותו ערב, כינס ר' שלמה את רעייתו לשיחה שהגדיר 'רצינית'. במבוכת מה סיפר את שאירע, כאשר ידיד ותיק ביקש את עזרתו, ולמרות שלא רצה – כמעט אולץ לחתום את הערבות המדוברת. לאחר שנטל נשימה ארוכה וביקש לוודא כי רעייתו עודה חשה בטוב, פירט את סכום העתק שנפל עליו כהוצאה לא צפויה וחריגה במיוחד, כאשר רעייתו פוערת עיניה בתימהון ובהפתעה.

'מי הוא זה ואיזה הוא הגנב הלז', התפרצה האשה לאחר ההלם הראשוני. 'מי הוא זה אשר הפיל אותנו בפח יקוש כזה, בסכום עתק אשר מי יודע אם נוכל להחזירו בכלל ביום מן הימים?'

אך ר' שלמה נצר פיו, ואמר בנועם: 'תראי, אני מבין ומזדהה עם הצורך לדעת מי האיש אשר גמל עמנו רעה כזאת. אך בוא נחשוב – האם ניתן לו לעשות לנו רע עוד יותר, ונפנק אותו במתנות טובות ויקרות ערך?'

'מה? לא הבינה האשה. 'למה אתה מתכוון?' 'הבה נחשב', השיב ר' שלמה בחיוך. 'הרי שם האיש לא באמת משנה. האיש ברח, איננו החוב כאן ומוטל עלינו, וידיעת שמו לא תסייע לפתרון בעיית החוב. מנגד, ראיתי לא מזמן כי בעל 'חובת הלכבות' מגלה, כי דיבור אחד שאינו כהוגן, מחולל מהפכה של ממש: המדבר לשון הרע מעביר את

"לאחר שנטל נשימה ארוכה וביקש לוודא כי רעייתו עודה חשה בטוב פירט את סכום העתק שנפל עליו..."

פינת ההלכה

הרב רועי גנון

מה אירע בט"ו באב

המשנה במסכת בתענית אומרת "אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לעם ישראל חמשה עשר באב וכיום הכיפורים", והגמרא שואלת מה אירע בט"ו באב שזה נחשב ליום טוב מיוחד, מובן יום כיפורים נחשב ליום טוב כיוון שזה יום סליחה ומחילה לעם ישראל שכל עונותיהם של ישראל מתכפרים, וגם ביום כיפור ניתנו לוחות שניות על ידי משה רבנו, אבל יום חמשה עשר באב מדוע נחשב ליום טוב מיוחד שעליו אמר רבן שמעון שלא היו ימים טובים כמו יום כיפור וט"ו באב?

א. הגמרא מונה שש סיבות מה הדברים שאירעו ביום זה: יום שהותרו השבטים להתחתן אחד עם השני - בספר במדבר התורה אומרת שאישה שהיא צריכה לקבל נחלה (כגון שאין לה אחים) והיא משבט מסוים אסור לה להתחתן עם אדם משבט אחר, כיוון שהיא צריכה לקבל את הנחלה של אביה ואם תתחתן עם אדם משבט אחר, כשהיא תמות תמות הילדים שלה שהם היורשים יירשו אותה והנחלה תהיה על שמם, והילדים נקראים משבט אחר (שלענין השייכות לאיזה שבט הולכים אחר האבא), ונמצא שהנחלה שהייתה עד עכשיו לשבט אביה תעבור לשבט בעלה, עד שבאו חכמים ואמרו שכל האיסור הזה נוהג דווקא לאלו שנכנסו לארץ ישראל וכבשו אותה בימות יהושע בו נון אבל לאחר מכן בדורות שאחרי זה מותר לאישה שירשת נחלה להתחתן עם אדם משבט אחר, והיתר זה היה ביום ט"ו באב.

ב. יום שהותר לשבט בנימין להתחתן עם שאר השבטים - בנביא בספר שופטים מסופר מעשה של פילגש בגבעה, ובעקבות מעשה זה כל השבטים נשבעו שלא להתחתן עם שבט בנימין, ביום ט"ו באב דרשו שכל האיסור הזה נאמר דווקא לאותו דור אבל לדורות הבאים אחר כך מותר להתחתן עם שבט בנימין, והיתר זה היה ביום בט"ו באב, שכן לא נאבד שבט מעם ישראל.

ג. יום שכלו בו מתי מדבר למות - כשעם ישראל שלחו מרגלים לתור את ארץ ישראל, והמרגלים חזרו ביום ט' באב ודיברו לשון הרע על ארץ ישראל ובעקבות זה נשבע ה' יתברך שכל הזכרים מבין 20 שנה ועד 60 שנה ימותו במדבר ולא יכנסו לארץ ישראל, וכן נגזר על עם ישראל להיות 40 שנה במדבר כנגד כל יום שהמרגלים הלכו, ולכן כל שנה ביום ט' באב היו חופרים קברים כל אחד לעצמו והיו נכסים לקבר ובבוקר היה הכרוז קורא ואומר "הבדלו החיים מן המתים", וכל אחד שהיה נשאר בחיים היה הולך לביתו וכך מתו בכל שנה דור המדברה בשנה האחרונה חפרו הנשואים האחרונים קברים ובבוקר קמו וראו שהם חיים ואף אחד לא מת, כיוון שכן חשבו שטעו בחשבון הימים ולכן חזרו ושכבו בקברים כל לילה עד ט"ו באב שאז כבר הירח מלא, וכיוון שראו את הירח מלא הבינו שלא טעו בחשבון אלא ה' יתברך מחל להם, ולכן קבעו את יום ט"ו באב ליום טוב.

ד. יום שהותר עם ישראל לעלות לבית המקדש - בימי רחבעם בנו של שלמה המלך התחלקה המלוכה בעם ישראל, היה מלך יהודה ובנימין (בירושלים וסביבותיה), והיה מלך ישראל שהוא מלך על שאר השבטים, ומלך ישראל היה ירובעם בן נבט והוא העמיד שומרים על הדרכים שהיו מובילות לירושלים כדי שעם ישראל לא יעלו לבית המקדש ואז יחזרו לשלטונו של רחבעם, ולאחר מאות שנים הושע בן אלה היה מלך ישראל וביטל את השומרים שהיו על הדרכים ואותו היום שביטל היה יום ט"ו באב, והיה שמחה בעם ישראל.

ה. יום שניתנו בו הרוגי ביתר לקבורה - בזמן חורבן בית המקדש השני היה עיר בארץ ישראל שנקראת ביתר, והרומאים בראשות אדריינוס הרשע החרבו את העיר כולה והרגו שם עד שהדם של ההרוגים היה נשפך אל הים, ובמשך כל תקופת המלך אדריינוס הרשע לא נתנו הרומאיים לקבור את ההרוגים, ואדריינוס היה לו כרם גדול י"ח מיל על י"ח מיל (כל מיל כאלפיים אמה) והביאו את ההרוגים והשכיבו אותם בפישוט ידים ורגלים זה על גבי זה, וגדרו את הכרם מכל רוחותיו, ועשה זאת כדי שיתענג למראה עיניו כמה גיבורים הרג, ונעשה להם נס ולא נרקבו הגופות וגם לא הסריחו, ביום ט"ו באב נתן מלך אחר לקוברים ועליהם תקנו ברכה רביעית בברכת המזון "הטוב שלא הסריחו", המטיב שנתנו לקבורה.

ו. יום שפסקו מלכרות עצים למערכה - בבית המקדש היה כורתים עצים למערכה, וביום ט"ו באב פסקו לכרות את העצים, משום שמיום ט"ו באב כוח השמש נחלש והעצים לא היו מספיק מיובשים והיו קצת לחים ועצים לחים נוטים להתליע ועץ שיש בו תולעת פסול למערכה והפסיקו לכרות עצים, והיו שמחים כיוון שהשלימו מצוה גדולה והיה יום זה נקרא יום שבירת הגרזן.

• הגמרא בתענית אומרת מיום ט"ו באב כיוון שמתארכים הלילות צריך להוסיף בלימוד התורה. ולכן יום ט"ו באב יש לנהוג בו שמחה ולהוסיף מעט במאכל ובמשתה לכבוד היום, ואין לומר בו וידוי ונפילת אפים.

חינוך ילדים

הרב אהרן פרידמן

העונש כדוגמא ל"אמצעי"

העונש הוא אחד הכלים החינוכיים במלאכת החינוך. כללים רבים חשוב שילקחו בחשבון בבואנו להעניש ילד. נתייחס כאן לאחת הנקודות, כדי להמחיש עד כמה יכול הקשר בלתי ראוי או סטיה קלה מהנתיב, כדי לעקר את העונש מכל תועלת אפשרית.

הורים המענישים את ילדיהם, אינם אמורים לעשות זאת מתוך רצון להפגין כוחניות או מתוך שנאה נקמנית, אלא כדרך לבטא את שמירתם ללא פשרות על קווים אדומים. בדרך כלל, גם הילד אינו קורא את העונש בדרך הלא נכונה, וכשהוא ניתן על מעשה פסול ובדרכים ראויות, הוא מבין את ההורים ומכיר בצורך החינוכי שעמד בפניהם להשתמש גם במקל חובלים. ברם, הורים חוששים לא אחת, פן לא יבין הילד את פעולתם. כדי לענות על חשש זה, הם מתחילים להסביר לו עד כמה היו מוכרחים להענישו כשהם מעניקים לו 'כבונס' גם הספת מוסר משכנעת.

מסתבר, שהילד אינו משתכנע מאותה מנת מוסר, שכן דעתו אינה פנויה עתה לשכנועים. הוא טרוד בכאבו ובחרונו, וגם אם הוא לא כועס על ההורים, הוא בהחלט מתקשה לקבל את דברי תוכחתם באהבה באותו רגע נתון. יתכן שלאחר זמן, כשיירגע, תבוא השעה הראויה להשלים את הפעולה החינוכית באמצעות הספת מוסר אך עתה, חשוב שההורים יזכרו שילד ככל אדם אינו יכול להתאהב בסטירת לחי, גם לא להתגעגע לניזפה חמורה. גם רבי יוחנן האמורא הגדול, כסבל יסורים ענה לרבי חנינא ששאלו "חביבין עליך יסורים?" אמר להם "לא הן ולא שכרן!"

ובכל זאת, לא כל ההורים מבינים את ההגיון הפשוט הזה, והם מנסים "לשכנע" את הילד לאהוב את העונש. התוצאה הישירה היא, שלא רק שהילד ממשיך לתעב את העונש, אלא שהוא גם מתחיל לכעוס על ההורים, שמענישים אותו במנות כפולות כשהם אינם מניחים לו להתייחד עם כאבו, אלא מנסים למכור לו איזשהו הגיון לא ברור, על תועלתו על העונש ונחיצותו במצב נתון זה.

שמעתי פעם מאם לילדים שמצאה פתרון "מבריק" כדי להביא את הילד לאהוב את העונש שהושת עליו: כאשר היתה נאלצת להכותו, היתה דורשת ממנו בתוקף לנשק את היד שהעניקה לו את המכה המכאיבה. תוך כדי כך היתה מסבירה לו, כי הוא חייב לנשק את היד כדי להמחיש עד כמה הוא אוהב את כלי הענישה, היא אמרה להטות לדרך הישר. לדבריה ולשיטתה, הרי בעוד שנים ארוכות הוא יודה, כי יפה היתה אותה מכה ותועלתה היתה הכרחית, ואם כן, ככל שימהר לאהוב את העונש - כן ייטב.

היא לא קלטה, שהילד אינו בוכה מתוך השתתפות בצער של מעשיו הרעים... כי אם מתוך כאב אישי ותחושת חרון והשפלה. היא לא הבינה, שבשעה שהילד חטף סטירה מצלצלת בנוכחות כל הילדים, הדבר האחרון שמעניין אותו הוא "הפילוסופיה" שמאחורי הסטירה. אם יכולה אם כן להבין את התמונה לאשורה, היה זה כשכבר קלטה שהילד דוחה בבזבז ובזעם כבוש את כל נסיונותיה לחבב את העונש עליו.

במקרה המתואר לעיל, הפך העונש מאמצעי חינוכי חיוני, לדבר המעורר ומוליד דבר הפוך. הילד הבין פחות ופחות את אמו, ונסר לה איבה על צורת הענישה שלה.

פעם

אחת ולתמיד... איך מצליחים?

זה היה ריטואל קבוע, שחזר על עצמו כל שנה מחדש. הם חפרו בורות, נכנסו לתוכם, ובבוקר שלמחרת הם ניסו לקום. חלקם הצליחו, 15,000 איש לא קמו.

כן, מדובר במתי מדבר, 600 אלף במספר שנגזר עליהם שלא יכנסו לארץ ישראל, בגלל הבכי שבכו באותו ליל תשעה באב, כשדיברו המרגלים סרה על הארץ. במשך 39 שנה, הם חפרו בורות, נכנסו לתוכם ערב תשעה באב, ולמחרת בבוקר 15,000 לא קמו. גם בשנה ה-40, כאשר נשארו ה-15,000 האחרונים מאותו דור מדבר, הם חפרו בורות, נכנסו לתוכם **אבל הפעם, בבוקר שלמחרת כולם קמו.**

"א"ר שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב" ואחד הטעמים המובאים בגמרא "אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן יום שכלו בו מתי מדבר" (תענית ל: ובבא בתרא קכא).

למה?

למה ניצלו ה-15,000 האחרונים, מה שלא זכו קודמיהם? הרי הקב"ה **נשבע**: "חי אני נאם ה', במדבר הזה יפלו פגריכם, מבן עשרים שנה ומעלה, אשר הלינותם עלי" (במדבר פרק י"ד)?

נחזור להתחלה ונוסיף שתי מילים:

זה היה ריטואל קבוע, שחזר על עצמו כל שנה מחדש. הם חפרו בורות, נכנסו לתוכם, **עשו תשובה** ובבוקר שלמחרת הם ניסו לקום. 15,000 איש לא קמו.

גם בשנה ה-40, כשנשארו ה-15,000 האחרונים, הם חפרו בורות, נכנסו לתוכם **עשו תשובה**, ובבוקר שלמחרת כולם קמו.

למה? מה ההבדל??

רק שכן אדם קולט שאין לו שום ברירה אחרת, הוא עושה את הדברים במאה אחוז!!!

כל ה-39 שנה הם עשו תשובה, אבל לא במאה אחוז. כי תמיד ריחפה התחושה: אולי זה עדיין לא אני, אולי השכן שלי צריך למות השנה וכו'. רק בשנה ה-40 התשובה היתה מושלמת, כי אין ברירה אחרת.

אחת ולתמיד – היסוד להצלחה – להרגיש שאין אופציה אחרת חוץ מהצלחה!!!

מנן הרב עובדיה לא חשב: זה יהיה נחמד להיות בקי בכל התורה או אני **רוצה** להיות פוסק הדור, הוא חי בתחושה: אני **חייב** ואין שום דרך אחרת!!!

רק כשנרגיש מחוייבים למטרה שמול עינינו, נדע לנצל את מאה אחוז של כוחותינו.

בהצלחה.

הרב יהודה שמעוני מוגדר שיעור בישיבת אור דוד
למנוח הרבצאות הרב כנסו לאתרנו: Rabenu.com

האם העלון נמצא בבית הכנסת שלך באופן קבוע?

פרשת שבוע | סיפור | קואצ'ר | הלכות | חינוך ילדים

למפיצים המקדימים זוכים:

כל הפצה של חבילת עלונים 1 יזכה את המפיץ בברכה מפי הרה"ג **דניאל זר** שליט"א
לאחר לימוד **כל ספר האידרא רבה וזוטא**
בקברו של התנא האלוקי ר' שמעון בר יוחאי

כל הפצה של 2 חבילות עלונים יזכה את המפיץ בברכה מפי הרה"ג **דניאל זר** שליט"א
לאחר קריאת **כל התהילים בליל שבת**

כל הפצה של 3 חבילות עלונים יזכה את המפיץ בקמיע של **כל הזוהר הקדוש**

בוא והצטרף
לאלפי המפיצים
בכל שבוע את
העלון המפואר
"אור הפרשה"
ושמח את מתפללי בית הכנסת
שלך.

לפרטים והרשמה

03-5701212